

UNIVERSITĀTES AVĪZE

LATVIJAS UNIVERSITĀTES IZDEVUMS

Iznāk kopš 1989. gada 7. septembra

Nr. 16

1989. GADA 28. DECEMBRI

Maksā 2 kap.

Otro Ziemassvētku ritā tūlīt pēc atkalparādīšanās tiešā darba vietā savas domas un atziņas par Padomju parlamenta darbu (un ne tikai) aicināju izteikt Latvijas Universitātes rektoru **JURI ZAĶI**.

— Salīdzinot ar pirmo kongresu, būtiskākā atšķirība ir tā, ka deputāti bija vairāk polarizējušies un, kā jau bija sagaidāms, šīs polārās grupas ir kļuvušas savstarpēji neiecietīgākas.

— Kā ir mainījies šo pretējo polu savstarpējais spēku samērs?

— Ja uzskatām, ka Baltijas grupa ir īpašs spēks, tad samērs ir mainījies ne mums par labu. Sevišķi tas jūtams, kad tiek izdarīta atklātā balsošana, kad tiek fiksēti visi uzvārdi un redzams, kā katrs nobalsojis, tad daudzi nobīstās un var saprast, ka balsot kopā ar baltiešiem nav tas patīkamākais viņu turpmākajai dzīvei un karjerai.

— Bet kas tomēr ir ar mums kopā?

— Te var labi izjust, ko nozīmē liela republika un viņu domāšanas veids, un maza republika. Taktikas atšķirības ir arī starp pašiem baltiešiem. Lietuvieši, piemēram, ir daudz drošāki un rīkojas tā, kā tik tiešām saimnieki savā mājā. Igaunī

— Bet pirmajā apspriešanas vakarā taču balsošanas rezultāti bija pavisam citi, mums ne pārāk labvēlīgi.

— Jā, tas bija ļoti interesanti. Pirmā vakara balsošanu varēja ietekmēt arī dažu mūsu cienījamo pārstāvju neapdomīgi izteikumi, piemēram, ka Baltijā vēl joprojām šodien ir karastāvoklis, kā arī to daudzo nekompetento runātāju spriedelējumi, ka nav atrasti dokumentu oriģināli un tāpēc nevar to esamību pierādīt. Ja šādi runātu skolnieki vai mūsu studenti, viņi gluži vienkārši saņemtu sliktu atzīmi. Neviena nav pats redzējis ne atomu, ne molekulu, tomēr to eksistence ir pierādīta.

— Kā vērtējat Universitātes pārstāvju darbošanos kongresā?

— Viņu darbība nav sevišķi mainījusies. Ja jāsaka par Universitātes pārstāvi Zaķi, tad es esmu starp tiem, kas vēl tribīnē nav uzkāpuši...

— Jūs esat to gribējuši?

— Jā, esmu, bet tur tomēr būtisks ir arī aktieriskais stils, lai būtu vajadzīgajā līmenī. Man jāatzīstas, ka es savā mūžā līdz tam laikam vairs netikšu. Man ir gandarijums par paveikto tieši sekcijā, kas risina izglītības un

vienošanās Baltijā, ka mēs savstarpēji atzīstam cits cita diplomus.

— Tas nozīmē, ka izzūd arī prasība pēc kara mākslas prasības novērtējuma.

— Protams, visiem tiem absolventiem, kas šodien uzskata, ka PSRS tipveida diploms nav viņu mērķis, bet — LU diploms, jau šajā pavasarī var saņemt Universitātes diplomus. Protams, ja jutīsim atbalstu un vēlēšanos no studentu puses. Tas gan pie pašreizējās likumdošanas var radīt absolventiem dažādas grūtības, viņus vienkārši var «neņemt pretī», bet grūtības ir jāpārvar, katru jaunu ceļu ejot. Esmu gatavs cīnīties mūsu Augstākajā Padomē, lai šis Universitātes diploms jau tuvākajā laikā gūtu juridisku spēku. Tas varētu, apmēram, skanēt šādi — Latvijas Universitātei ir tiesības izsniegt savus diplomus un republikas likumdošana uzskata, ka šie diplomi ir lietojami kā pierādījums, ka cilvēkam ir augstākā izglītība. Tad — nākošais solis — to pašu piedāvāt kaimiņrepublikām un Savienībai. Tāpat turpmāk jebkurš students, lasot lekciju sarakstu, lai to uzskata

Pie rektora tūlīt pēc...

ir līdzīgi mums, bet mēs esam vairāk teoretizējošāki.

Par pārējām republikām — pret mums ļoti draudzīga ir Gruzija, droši vien viņi atceras mūsu atbalstu pirmajā kongresā, arī šoreiz mēs ar viņiem solidarizējamies. Tbilisi notikumu apspriešanas gaitā, it sevišķi, kad novērtējumu aprīļa notikumiem izteica kara prokurors.

— Vai tajā brīdī visi mūsu delegāti atstāja zāli?

— Nē, pilnīgi visi nē. Un tieši Latvijas delegācijas vidū šķelšanās šai jautājumā bija vislielākā. Lietuvieši izgāja gandrīz visi, arī igauņi, bet mēs sadalījāmies un sadalījāmies ar tādiem izteicieniem «nu kas tad būs, ka es iziešu?». Protams, no rezultātu viedokļa nekas sevišķs nemainās, bet tajā pašā laikā kara prokurors, kas teica nepatīkamos vārdus, noteikti redzēja to, kas notiek zālē. Te mēs sašķēlāmies apmēram uz pusēm. Tā notika arī iepriekšējā reizē spriežot par konstitucionālās uzraudzības komiteju. No balsošanas rezultātu viedokļa mēs turējāmies kompakti, bet no akcijas viedokļa, kas parādītu pārējām mūsu nepārotamo pozīciju — nē.

Vēl ar mums labprāt bloķējas Armēnija, bieži vien mūsu pusē bija daļa moldāvu. Arī Ukrainas un Baltkrievijas delegācijas ir spēki, kas mūs atbalsta, bet pagaidām tie ir mazākuma spēki. Tad lielā starpreģionālā grupa, kas sevi visur reklamē, bet nevar teikt, ka viņi būtu ar mums, kaut gan atsevišķos jautājumos mūsu pozīcijas saskan. Man ir tāda sajūta, ka viņi vairāk domā par to, kurš kurā brīdī varētu izvirzīties centrālajos varas orgānos.

— Jūsprāt — šī kongresa galvenais sasniegums.

— Visaugstākais sasniegums ir Molotova-Ribentropa pakta novērtējums. Man personiski bija liels pārdzīvojums, klausoties, kā šajā jautājumā referēja Jakovļevs — tas bija vēss, apsvērts, zinātniski pamatots referāts...

zinātnes jautājumus. Mūsu komisijas izvirzītais referents tik tiešām savā ziņojumā bija iekļāvis visu, ko es tiku iepriekš ierosinājis, t. i., ka republikām šajos jautājumos jānodod visa vara.

— Vai kaut ko Maskavā darijāt arī ne kā deputāts, bet vienkārši kā Universitātes rektors?

— Bija vairākas tikšanās ar citu tuvāko augstskolu rektoriem. Galvenais jautājums — kāda izskatīsies izglītības sistēma Baltijas republikās. Tad vēl pārspriedām nākošās vasaras plānus — ASV ir izveidojusies zinātnieku grupa, kas aicina mūs pie sevis, lai apspriestu Baltijas augstākās izglītības nākotnes jautājumus. So priekšlikumu labprāt esam pieņēmuši. Tad ar rektoriem runājām par iesaistīšanos Starptautiskajā universitāšu asociācijā, tādējādi mūsu studenti kļūst par starptautiskajiem studentiem un līdz ar to arī gūst tiesības brīvi pārvietoties un studēt jebkurā augstskolā, kas ir asociācijas locekle (šobrīd ap 800 augstskolu no 122 pasaules valstīm) un, uzrādot studenta apliecību, iekļūst jebkurā bibliotēkā un var strādāt pie jebkuriem mācību līdzekļiem. Tas pats arī par pasniedzējiem, viņiem tiek nodrošināta iespēja operatīvi izmantot uzacīnājumus lasīt lekcijas citās augstskolās. Būtiska ir arī starptautiskās universitāšu asociācijas ietvaros paredzētā izglītības bankas veidošana, kurā visas dalībnieces lieto savu valstu valūtas un šīs valūtas kurss nebūs tāds kā oficiālais standartekonomikā. Padomju Savienībā izglītībā ieguldītāis rublis, lai cik tas arī dīvalni neizklausītos, dod atdevi, kas ir vismaz piecu sešu dolāru vērtībā, zinot turienes izglītības dārdzību. Šādā bankā pat mūsu šī brīža naudas kurss var būt diezgan cerīgs. Tāpēc pašreizējā posmā izglītības sfēra ir jāatdala no pārējās ekonomikas.

Un visbeidzot — ar pirmo janvāri mēs sākam pašī savu apmācības sistēmu ar saviem diplomiem. Pirmais — ir jāpanāk

par piedāvājumu, nevis par obligātu prasību. Students ir brīvprātīgi iestājies Universitātē, viņam šīs brīvprātības tiesības ir līdz pašam beigām. Es aicinu studentus izteikt savas domas. Man ne visai patīk, ka «Padomju Jaunatne» ar mani diskutē, ja to darītu studenti, tas būtu skaisti, tas ir nepieciešams — vienalga kādiem vārdiem...

— Bet «Padomju Jaunatne» ir daudzi jūsu bijušie studenti un arī vēl esošie...

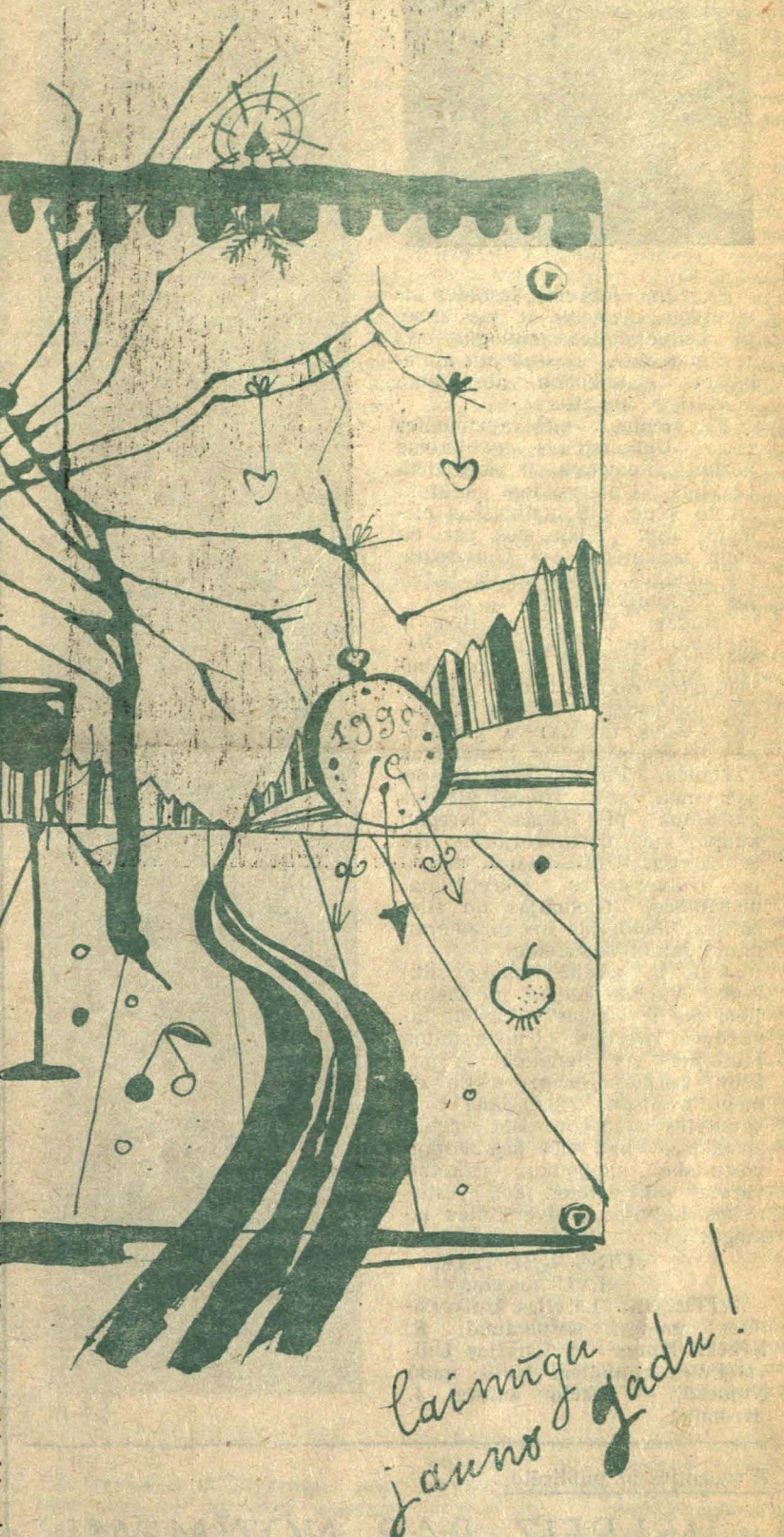
— Jā, bet man nav saprotams, kāpēc vai aiz katra raksta, arī aiz mana pēdējā, kāds, šoreiz A. Sablovskis, apakšā raksta «es piekritu», vai «es nepiekritu». Arī atklātās sarunās diskutējot nav taču korekti teikt «man nepatīk, kā jūs runājat, bet jūs atkal patīkat».

Vai tad lasītājs nav tiesīgs pats izlemt — vai viņiem tas rektors patīk vai nē. Galu galā būs vēlēšanas, būs iespēja izteikt savu attieksmi. Tai pašā laikā «PJ» izmanto tikai atsevišķus faktus, kas nebūt neatspoguļo visu kopumu. Arī mūsu diskusijā par kara katedru. Es pats biju ļoti pārsteigts par to lielo studentu skaitu, kas mūsu aptaujā izteica savu vēlēšanos mācīties kara katedrā. Un to es nevarēju neņemt vērā. Protams, labākais variants būtu viena, visām augstskolām kopēja kara katedra, kuru apmeklētu tikai brīvprātīgie.

— Ja reiz saruna mums novirzījās uz jūsu publikācijām, tad sakiet, kam jūs šodien ticat un, pēc jūsu piedāvātās teorijas, tieši horizontālajā līmenī? (Skat. «P. J.» Nr. 246 — A. S.)

— Es ticu, tas varbūt tā jociņi skanēs, ... tautai, jo uzskatu, ka tauta savā kopumā nekad nav spējīga «aiziet šķērsām». Tas ir pēc definīcijas — tauta nav ne nepareiza, ne pareiza. Tikai priekšnieks var būt pareizs vai nepareizs.

— Kamēr jūs bijāt Maskavā, virs Universitātes ir uzvilks sarkanbaltsarkanais karogs, no vestibila uz kādu citu telpu ir pārvietota Stučkas baste. Kā jūs vērtējat šos faktus un arī to,

Laimīgu jauno gadu!

ka tas noticis tieši jūsu prombūtnes laikā...

— Kāpēc prombūtnes laikā nevarētu cilvēki kaut ko darīt?.. Bieži vien par Gorbačovu tā saka, ka viņam promises tiek pieņemti vadītājam pašam neraksturīgi lēmumi. Var it kā secināt, ka cilvēki tajā laikā ir kļuvuši brīvāki un nebūtu to izdarījuši laikā, kad es esmu šeit. Karogiem ir vajadzīga noteikta tradīcija. Ja mēs ieviešam tādu sistēmu, ka vīrs mūsu vadošām kultūras un mācību iestādēm ir savi karogi, tad tas ir ļoti patīkami. Bet jāredz arī atšķirība, nedrīkst to pārvērst par dažādu iestāžu savstarpēju sacensību. Tad arī karogi no simbola var kļūt par vienkāršu dekoru. Šai gadījumā, ja Universitāte zem

karoga jūtas labi, tad tas ir gluži vienkārši skaisti.

Kas attiecas uz Stučku, tad viņa vārds jau mums bija uzspiests, nevis pašu pieņemts. No mana, pragmatiska viedokļa, tas, ka mēs Stučku noņemam, lai pārdomātu savu vēsturi, ir tikai apsveicami. Viņš tomēr bija pret Latvijas nacionālās augstskolas veidošanu. Tautā nākotne, protams, ir jaunajiem spēkiem. Universitātes padomē, lemjot par Stučkas vārdu, izskanēja arī lēmumam pretēji viedokļi, kaut arī balsošanā neviena roka pretī necēlās. Mēs nevaram neko jaunu meklēt aiz vecām bistēm un veciem simboliem.

Intervēja AINIS SAULĪTIS

Latvijas Universitātes zīmogi Ņujorkā

Svarīgs jebkuras iestādes atribūtikas elements ir tās zīmogi. Universitātes zīmogus mēs varam redzēt uz studentu apliecībām, matrikulām, absolventu atestātiem un citur.

Ne vienmēr mēs apzināties savas Universitātes atribūtikas nozīmi. Piemēram, ir nozaudēta Latvijas Universitātes rektora amata ķēde, citi atribūtikas elementi. Ilgu laiku mēs par tiem uzskatījām arī Universitātes zīmogus, kurus lietoja Latvijas Republikas laikā.

Izrādās, ka daļa no tiem ir saglabājušies. Zīmogus uz Vācijas lidzi paņēma Latvijas Universitātes rektora vietas izpildītājs profesors Vilhelms Burkevics. Vēlāk tos nodeva glabāšanā korporācijai Fraternitas Vanenica. Pašlaik korporācijas uzdevumā seši zīmogi atrodas glabāšanā pie Franča Krečko kunga, kurš dzīvo Ņujorkā. Tie ir Latvijas Universitātes, Latvijas Universitātes sekretariāta, mehānikas, filoloģijas un filozofijas, teoloģijas un inženierzinātņu fakultātes zīmogi.

Kāds ir pārējo zīmogu liktenis? Varbūt kādam no lasītājiem tas ir zināms? Varbūt tagadējās Latvijas Universitātes rektorāts var vienoties ar minēto korporāciju par esošo zīmogu nodošanu glabāšanā Universitātes muzejam. Bet varbūt apstākļos, kad mēs atjaunojam vēsturisko simboliku, nākotnē varētu sākt lietot arī vēsturiskos Latvijas Universitātes zīmogus?!

JURIS KRŪMIŅŠ,
LVU docents

ATTELOS: Latvijas Universitātes zīmogu nospiedumi. F. Krečko kungs ar Latvijas Universitātes zīmogiem 1989. gadā Ņujorkā. — Attēlu autors J. Krūmiņš.

A'saucoties uz publicēto

VĒLREIZ PAR NOZĪMĒM

Cienījamā Irēna Ondzule!

Gribu izteikt Jums pateicību par rakstu «Padomju Jaunatnē» — «Universitātes atribūtika un simboli».

Tas atsaucā atmiņā gaišos studiju gadus.

Man ir ierosinājums par absolventu krūšu nozīmēm. Būtu nepieciešams tās atjaunot, lai nav jāsaņem mums svešās savienības augstskolu atšķirības zīmes.

Beidzu filoloģijas un filozofijas fakultāti 1939. gadā un man pasniedza šo skaisto krūšu nozīmi. Kara gados un Sibīrijā — nebija iespējams to saglabāt.

Vai Jums nav iespējams organizēt atkal šo nozīmju ražošanu? Varbūt to varētu darīt kāds kooperatīvs?

Ja problēma ir sudrabs, mēs

paši to sagādātu. Atliek tikai emalja un darbs.

Ļoti lūdzu, padomājiet par manu priekšlikumu. Jūs sagādāsit prieku daudziem cilvēkiem.

Gaidīšu no Jums kādu ziņu.

Ar cieņu

**MARGARITA
ZIEMEĻNIECE,**
filoloģijas zinātņu kandidāte
Cēsis, 29. novembrī.

Redakcijas piezīme. LU absolventa un doktora krūšu nozīmes skices autors ir K. Andermanis. Absolventu nozīmes (875° sudraba+emalja) izgatavojis Rīgas juvelieris F. Millers. Doktoru nozīmes bija apzeltītas. Pastāvēja divu veidu nozīmes: lielās — nēsāja pie goda apģērba, mazās — 3/4 no lielās — ikdienā.

PAR IESAKTO VEL VECA GADĀ

BALTISTIKA ROSTOKAS UNIVERSITĀTĒ

Jau vairāk nekā 10 gadu V. Pika Rostokas universitātē pastāv baltistikas pētnieku grupa, ko vada filoloģijas zinātņu doktors Olafs Pozingiss un Ināra Vāka. Ciešā sadarbībā un regulāros kontaktos ar mūsu Universitātes Filoloģijas fakultātes Latviešu literatūras katedru Rostokā top gan zinātniski pētījumi, gan populārzinātniski raksti par latviešu literatūru, kas summējas kopējos zinātniskos rakstu krājumos. Sajā darbā, cik iespējams, tiek iesaistīti arī studenti, lekcijās un semināros ieinteresējot viņus latviešu literatūras problemātikā, vadot viņu kursa un diplomdarbus. Studentu interesi veicina arī ikgadējie prakses braucieni uz Latvijas universitāti (pagājušajā mācību gadā pirmo reizi doties praksē uz Rostokas universitāti bija iespēja arī diviem Filoloģijas fakultātes Latviešu valodas un literatūras specialitātes diplomantiem.)

25. un 26. oktobrī Rostokas universitātes Valodniecības un literatūrzinātnes sekcija (vadītāja prof. M. Meinharde) organizēja starptautisku zinātnisku konferenci «Folkloras recepcija šodien. Folkloriskuma problēma

slāvu un baltu literatūrās». Tās ietvaros notika Otrās baltistikas kolokvijs, kurā ar referātiem piedalījās arī mūsu Universitātes Filoloģijas un Pedagoģijas fakultātes docentes Dace Lūse un Ilze Stikāne. Kolokvijā izskanēja daudz interesantu domu un atziņu par folkloriskumu latviešu, lietuviešu un igauņu literatūrā. Folkloras un seno ieražu pasaulē konferences dalībniekus ievadīja interesantais plenārsēdē nolātais VDR Zinātņu akadēmijas daļas vadītāja, Baltistikas komisijas priekšsēdētāja prof. Dr. R. Ekerta referāts «Blūka vakars latviešu tautdziesmās un atbilstošās ierāžas lietuviešu, serbu, horvātu un bulgāru folklorā». Mums ļoti saistošs likās plašais salīdzinošais, vairāku tautu kultūru paralēles tverošais skatījums. Folkloras ietekmi dažādos latviešu literatūras attīstības posmos atsedza mūsu Universitātes Filoloģijas fakultātes absolventes, tagad V. Humbolta Berlīnes universitātes docētāja Dr. G. Zēhaus referāts «Lāčplēša teikas literārā apstrāde Raiņa lugā «Uguns un nakts»»; Dr. I. Vākas referāts «Par folkloras slāni M. Zālītes dramatiskajā poēmā «Pilna Mā-

ras istabiņa»», Dr. O. Pozingisa referāts «Jaņu dziesmu un ieražu atspoguļojums latviešu literatūrā», D. Lūses referāts «Folkloras motīvi un tēli Annas Brīgaderes daiļradē» un I. Stikānes referāts «Folkloras tēli un motīvi mūsdienu latviešu dzejā». So visai plašo sarunu par latviešu literatūru papildināja Greifsvāldes universitātes docētāja Dr. L. Kleina ar referātu «Velna tēls lietuviešu rakstnieka K. Borutas stāstā «Baltaģa dzirnavas»» un Gistrovas universitātes docētāja C. Varne ar referātu «Igaunų pasaku nacionālā specifika».

Vairākus interesantus momentus varēja vērot konferences organizācijā. Konferences atmosfēru lielā mērā noteica brīnišķīgi restaurētas, senatnīgās Arhitektu nama telpas. Tajās ietilpa, šķiet, tieši tik cilvēku, cik arī bija interesentu — ap 30, 40. Si nelielā auditorijā radīja patīkamu, uz draudzīgu, nepieņemtu domu apmaiņu rosināšu noskaņojumu. Bija iespējams, ka sanācis domubiedru pulks apspriest kopīgus jautājumus. Ik pēc 1,5 darba stundām bija pārtraukums, kura laikā bez grūstīšanās rindās varēja nobaudīt

Piecas nedēļas kopā ar vācu

Tas sākās ne tik ļoti senos laikos (bet šā gada 29. augustā) un ne jau aiz trejdesmitiem kalniem (bet tepat Rīgā, jūras ostā), kad mēs — divi nosaluši Filoloģijas fakultātes Latviešu valodas katedras pasniedzēji Līdija Leikuma un Arvils Salme — sagaidījām asoņus VFR studentus un viņu pasniedzēju Aiju Priedīti. Pie mums, tāpat kā pie kalmiņiem (Viļņas universitātē un Tallinas pedagoģiskajā augstskolā), studenti ieradās uz piecām nedēļām, lai labāk iepazītu zemi, kuras valodu katrs mācās papildus pamatstudijām, kā arī, protams, celtu apgūstamās valodas prasmi. Viņi bija nākuši no dažādām Vācijas augstskolām un nebija vis baltvācu atvases, bet dzimuši Vācijas vācieši. Katrā ziņā šie jaunieši — Skaidrīte Millere, Heincs Pfeifers, Uta Jopiņa, Rīdgers S. Sasuns, Adelheide Vēbere, Sabīne Goldava, Ute Sredere, Stefans Keslers — ir pelnījuši mūsu ievēribu, jo latviešu valodas apguve notiek viņu augstskolu brīvajā laikā. Esam priecīgi par viņu izvēli (taču pašu mātes valodu ceļam saulītē!), bet reizē arī nortūpējušies. Tik daudz domāts par valodu apguves projekta «Rīgas daļu», bet vai visu esam paredzējuši?

Aizsteidzoties notikumiem priekšā, jāteic, ka viss beidzās laimīgi un 3. oktobrī šķīrāmies savstarpēji apmierināti. Nākamo vācu grupu gaidīsim jau mazliet mīriņākā dvēseles stāvoklī un, galvenais, ar mazāk svelošu kauna sajūtu par mūsu daudzviet tik lielo nesakoptību, jo viesi lieliski spēja atšķirt graudus no pelavām! Uz kādas «Dzīmtenes Balss» žurnālistes «dziļo» jautājumu: «Vai jūs zinājāt, ka pie mums nav ziepju?» viņi tā arī atbildējuši: «Vai tas ir pats svarīgākais, par ko runāt?»

Abi ar kolēģi bijām vienojušies, ka pirmajā nedēļā nodarības auditorijās nevadīsim, bet centīsimies aktualizēt viesu vārdu krājumu un sarunvalodas iemaņas visos mūsu kopīgajos pasākumos. «Programmas» sākums bija vācu studentu uzņemšana Filoloģijas fakultātē (ar sklandraušiem un tautasdziesmām), turpinājums — seno fotogrāfiju izstāde «Arsenālā», iepazīšanās ar Doma baznīcu, jūrmalu, pirmo mūsu sadzīves «jaukumu» (ātrā foto «ātruma», pārdevēju «laipnības» u. tml.) izbaudīšana. Pabijām arī Aristoteļa svētkos, jo, izrādījās, ka VFR augstskolās ne-

kas tamlīdzīgs nenotiek. «Atkal pārsteigums» (tā katru negaidītu notikumu pavērsienu jau pirmajā dienā nodedzināja Skaidrīte) bija latviešu studentu aizrautīgā dziedāšana, jo kā gan varot tik daudzām dziesmām vārdus atcerēties!

Mācības fakultātē sākās 4. septembrī. Nodarības telpās bijām paredzējuši priekšpusdienai, bet pēcpusdienām vai vakariem plānojām kultūras pasākumus, kas sasauktos ar nodarībās aplūkojamo vielu (piemēram, kad tēma ir par transportu, izbraucam ar retro tramvaju pa iepriekš izstrādātu maršrutu, pārmaiņus tēlojot gidus: turpbraucot — mēs, atpakaļceļā — viņi u. tml.). Par labu palīgu vajadzēja kļūt arī sestdien un svētdien izbraukumiem ārpus Rīgas.

Pirmās nedēļas tēmas atvēlējām sadzīvei: bija «jāatdzīvojas» visam, kas saistīts ar mūsu transportu, iepirkšanos, sabiedrisko ēdināšanu, ģimeni un atpūtu. Otro nedēļu (tajā iekrīt Dzejas dienu pasākumi) bijām plānojuši latviešu literatūrai, folklorai, etnogrāfijai, trešo — dažādām latviešu valodas kultūras iestādēm (jau radīts sarunām nepieciešamais fons), pēdējo — Latvijas izglītībai un zinātnē (papildus iespēja apmierināt mūsu viesu profesionālās intereses).

Tā kā plānoto apmēram arī realizējām, likumsakarīgs ir jautājums — kā tad mums veicās?

Jāsāk ar abu kopīgo viedokli, ka šie studenti bija ļoti pateicīgi «augstne» mācīšanai — nopietni, lielākoties koncentrējušies, ar sagatavotiem mājasdarbiem un jautājumiem, godprātīgu attieksmi pret darāmo darbu. Goda vārds, nešpīkoja pat tad, kad tam bija vislabvēlīgākie apstākļi! Galveno atšķirību starp vācu un mūsu studentiem varētu formulēt tā: vācieši mācās daudz mērķtiecīgāk un patstāvīgāk, viņi tik tiešām studē. Protams, ar šādu attieksmi viņi ātri iekaroja mūsu simpātijas un, neapšaubāmi, baudīja vislielāko labvēlību. Skolotājam taču vajag tik maz: lai tavu dotu kāds arī ņem pretī! Un viņi ņēma, tāpēc arī mūsu labvēlība bija godam pelnīta un atsevišķās neapmierinātības reizes šeit negribas pieminēt.

Vienlaikus bija interesanti vācu studentus iepazīt kā atšķirīgas kultūras un mentalitātes cilvēkus, varbūt arī — kā individuus ar citādiem ētiskiem un estētiskiem uzskatiem. Tā, piemēram, viņi stāstīja, ka jēdziens mežs vai pļava vāciešiem jau sen esot pasivās leksikas slāni, jo industrializācija stipri skārusi arī Vācijas laukus. Sabīne pat apgalvoja, ka mežs viņai nepatīkot. Tomēr, sēžot gleznainajā Amatas krastā un gremdējoties rudenīgā meža klušumā, kuru neuzbāzīgi papildināja vienīgi upes nesto strauņiņu sasaukšanās, tā pati Sabīne atziņa, ka te esot «kā pasakā». Un

universitātes studentu sarūpēto kafiju, sulas un maizītes. Konferencēs 1. dienas vakarā visi dalībniekiem bija organizētas kopīgas vakariņas. To laikā nestrādīgās sarunās daudz intīmākā atmosfērā turpinājās draudzības saišu dibināšana. Patīkams visu šo pasākumu noslēgums bija konferencēs dalībnieku kopīgā ekskursija uz Strālzundi, kas pārsteidza ar lielski restaurēto pilsētas centru. Izslāvētais Jūras muzejs gan sagādāja vilšanās, salīdzinot ar Klaipēdas Jūras muzeja plašo kompleksu un eksponātu bagātību, vienīgi saistoši bija līdz šim neredzētie korāļu rifi.

Konferencēs referāti tiks publicēti rakstu krājumā, kas būs pieejams arī Rīgā. Šie Baltistikas kolokviji, ko latviešu literatūras pētnieki Rostokā rīko ik pēc 2 gadiem, ir nozīmīgs pasākums mūsu literatūras popularizēšanā VDR, zinātnieku domu apmaiņas paplašināšanā, Rostokas un Latvijas universitāšu sadarbības saišu nostiprināšanā. Uz turienes Rostokas universitātē, ar apbrīnu un dzīļu cieņu vērojām I. Vākas un O. Pozingisa lielo entuziasmu un enerģiju latviešu literatūras — šīs vāciešiem visai svešās jomas — aktualizēšanā un latviešu un vācu literatūras sakaru apzināšanā un atsegsme.

ILZE STIKANE

studentiem

tieši viņi, Rietumu civilizācijas sasniegumu pārsātinātē, bija tie, kas vēlējas kāvēties pie Zvārtas ielā līdz pēdējam autobusam.

Interesanti, ka emocijas mūsu viesiem nereti darbojās pavisam atšķirīgi no mūsējām. Piemēram, sižetu par R. Blaumaņa pēdējo gājieni uz «Brakiem» ar septiņām mātes dzimšanas dienas rozēm azotē (februāris!) viņi viennozīmīgi uztvēra kā... anekdoti un arī pēc komentāriem palika tikpat skeptiski — kam tas vispār vajadzīgs (tā mazošanās ar tām puķēm un tas bridēns pa sniegu tieši dzimšanas dienā)? Tādās reizēs, vismaz man, viņu bija žēl.

Pēc Dzejas dienu ieskaņas pasākuma Skaidrīte rakstīja: «Pirmdien mēs bijām pie Raiņa pieminekļa un dzirdējām dažādas dzejas. Tur — man liekas — bija visa Rīga. Dīemžēl es vēl neprotu tik labi latviešu valodu, ka varētu saprast visu bez izskaidrošanas, bet ceru, ka tas man drīz būs iespējams. Es domāju, ka Rietumvācijā kultūras dzīve nav tik moža kā Latvijā un ka latvieši ir un var būt lepni savas kultūras dēļ.»

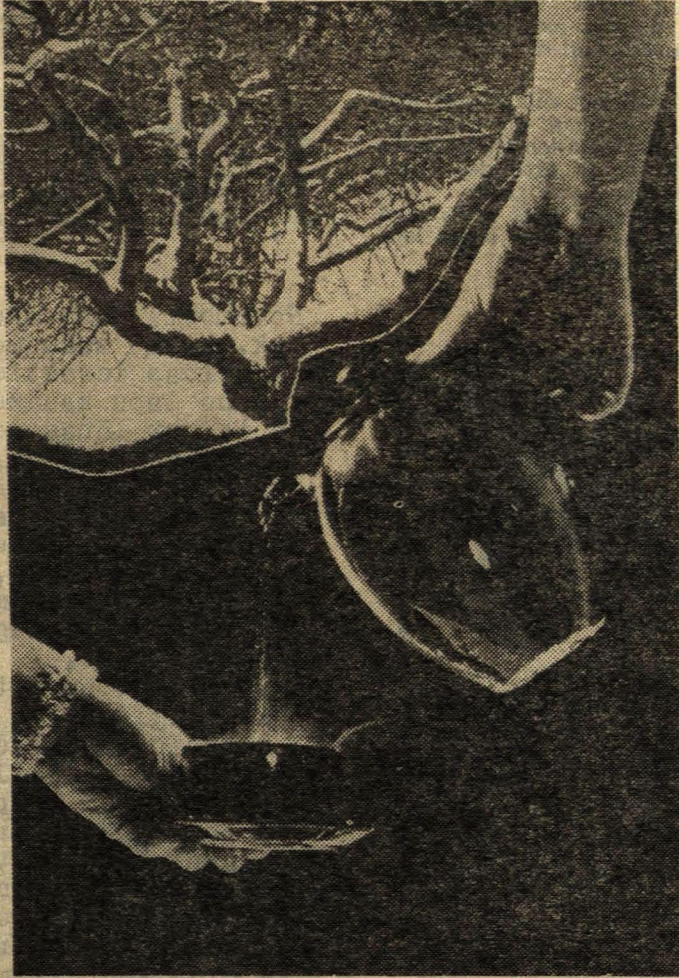
Jā, mēs tiešām lepojāmies! Jābeidz diemžēl ar pesimistisku noti, jo mums jau netika ļauts pat ne pusi no nelielā «novadiņa» izrādīt. Kā pārliecinājamies, joprojām eksistē aizliegumu virkne, kam loģisku izskaidrojumu neviens nespēj dot. (Kāpēc, piemēram, dīkstājām viesus vest uz remontdarbos izraknātajām Cēsīm, bet ne uz kopto septiņu pakalnu pilsētu Talsiem?) Jāteic, ka esam krietni vien noguruši no mūsu sistēmas «modrās acs», kas katrā cilvēkā saskāta potenciālu likumpārkāpēju. Un tā — pārējo Latviju nācās apceļot pēc kartes (to, par laimi, izdevās dabūt valsts valodā tepat Rīgā!).

Līgums starp universitātēm noslēgts uz trim gadiem, tāpat nākamruden mūsu Alma mater atkal uzņems astoņus vācu jauniešus. Mēs, pasniedzēji, savukārt dzīvosim cerībā, ka viesu uzņemšanai patērētā laika maksimums sāks svēties uz nodarbību mērķtiecīgas pilnveides, ne sadzīves nebūšanu kārtības pusī.

LIDIJA LEIKUMA,
Filoloģijas fakultātes latviešu valodas katedras asistente

АННА АХМАТОВА

Он длится без конца — янтарный, тяжкий день!
Как невозможна грусть, как тщетно ожиданье!
И снова голосом серебряным олень
В зверинце говорит о северном сиянье.
И я поверила, что есть прохладный снег
И синяя купель для тех, кто ниц и болен,
И санок маленьких такой неверный бег
Под звоны древние далеких колоколен.

ОТВИНТИСТСКИЙ ШУТНИК*

Нет, ну вы его знаете... Это он еще скормил вам свою последнюю конфету и тут же придумал пустому газетному кульку название: «использованная гласность». Он хранит этот кулек: он, как к друзьям, к свидетельствам своей гениальности — нежен.

А еще он не любит говорить о политике — он не модник: галстук сюда, козырек в другую сторону... И только когда он говорит сам с собой, он говорит о политике.

Он: — Не хотели бы Вы споткнуться в новогоднюю ночь?

Он же: — Не-ет, я уже загадал для нашего квартала дворника-недепутата. (Не смешно.). (Требовательность к себе).

Он: — Будут ли очистные сооружения способствовать очищению духовному?

Он же: — Это только если визитки станут визитной карточкой нашего города. (Извините за произношение).

Как будущий журналист, он изобрел модную обойму: «Вера, Горбачев, надежда, Ельцин, любовь, Иванс, скромность. я. Список продолжать не буду». Как гражданин, он выкрал бюст Петра Ивановича Стучки вместе с постаментом. Проекторы освещают пустоту. Медь переплавляется в рождественский колокол.

Поправка: усов уже нет.

* Все отвинтистские шутники «от винта» шутят. А выглядят все они примерно так.

Отвинтистские шутки

Толковый словарь
ТЕЛЕСКОП — скопище у тевизора.
ГРАНСПЛАНТАЦИЯ — поле, перевозимое из страны в страну вместе с неграми и чаем.
ПРИБОЙ — гувернер при английском мальчике.
Новости дня
Комитет госбезопасности организует пресс-конференцию сотрудников ЦРУ. Сбор участников по адресу: ул. Ленина (или Бривибас, на выбор), 2 (с вещами).
Объявления
УТЕРЯНЫ: смысл жизни, 15 кв. метров жилплощади и городская прописка (за вознаграждение).
НАИДЕНА: чья-то жена. Утерявшего убедительно просим быстро-быстро забрать ее обратно.
ПРОДАЮ: золотые руки и светлую голову в обмен на трехразовое питание и свободное распределение.
ТЕСТ НА НОВОЕ МЫШЛЕНИЕ
1. Назовите корабль многообразного использования, озаменовавший собой новую эру?

В ДРУГИХ ВУЗАХ

Необычный факультет — мило-сердья — открылся в этом году на дневном отделении Белорусского политехнического института. Предназначен он для тех, кого болезни и инвалидность раньше обрекали на одиночество. В специальную группу зачисляли после собеседования — на подготовительное отделение.

В Омском пединституте объявлен конкурс на замещение вакантной должности декана вновь образованного факультета «Довузовская педагогическая подготовка». Декан избирается советом института тайным голосованием сроком на пять лет.

36 лет назад после четырехлетнего строительства открылось новое здание Московского университета на Ленинских горах. Раньше на этом месте стояли деревни. Строители жили в барачных городках — на месте нынешних Черемушек и Ботанического сада. Университет строили не только вольнонаемные — его строили и солдаты, заключенные. Здания химического, физического, биологического факультета построены невольниками. Напротив того места, где теперь стоит универмаг «Москва», была зона с колючей проволокой, собаками, вышками, отсюда гоняли на работу.

На журфаке МГУ решается вопрос о регистрации студенческого информационного агентства. То есть, будет группа студентов-журналистов, которые официально смогут продавать свои материалы в любые газеты и журналы, включая зарубежные. У комитета комсомола появится инвалюта, которая будет расходоваться на аппаратуру, поездки за рубеж.

Одно из общежитий Московского университета полностью отдано семейным студентам.

«Буря» — 5
«Шаттл» — 4
«Аврора» — 26

2. С кого надо начинать перестройку?

С себя — 20
С тебя — 10
С понедельника — 35

4. В меру ли вы берете хлеба к обеду?

5 кусков — 5
1 кусок — 10
В меру — 30

3. Читали ли вы поэму Блока «Двенадцать»?

Да — 12

Нет — 11

5. Однажды в студеную зимнюю пору вы из лесу вышли? Был сильный мороз?

Да — (-40°)
Нет — (-10°)

6. Как вас зовут?

Лена — 10
Вова — 5
Сева Новгородцев — 10000
Теперь подсчитайте количество набранных вами баллов.
0—103 — поздравляем, вы обладатель нового мышления.
103—603 — поздравляем, у вас новое мышление.

603—900 — пришлите, пожалуйста, свою фотографию и автограф.

900 и более — вы неискренни, такого не бывает.

Примечание: если число получилось отрицательное, то вы приняли черточки перед числами за минусы или был очень сильный мороз.

Чао! (из отвинского лексикона).

Латвийский университет объявляет конкурс концепций подготовки специалистов народного хозяйства — конкурс на разработку курса лечения нашей системы высшего образования.

В положении о конкурсе сказано: «Народному хозяйству Латвийской республики в условиях экономической самостоятельности будут необходимы достойные специалисты для различных отраслей народного хозяйства. Существующая система подготовки кадров не отвечает требованиям современности — необходима кардинальная перестройка системы подготовки кадров. Новая система должна гарантировать достаточно высокий уровень фундаментальных научных и практических знаний. Чтобы найти лучший и наиболее эффективный путь решения проблемы, научно-исследовательский отдел ЛГУ, совместно с Латвийской ассоциацией молодых специалистов народного хозяйства, организует конкурс научных работ».

Участникам конкурса предлагается разработать основные принципы реорганизации системы подготовки кадров для народного хозяйства в целом. Работа может быть посвящена и одной отрасли народного хозяйства. Кто-то, возможно, готов предложить механизм компенсации затрат общества. Кто-то, возможно, готов предложить механизм компенсации затрат общества на образование — решить вопрос платности или бесплатности обучения в вузе. Кого-то, возможно, волнует проблема повышения квалификации или переквалификации. У кого-то есть предложения по изучению программ и процесса обучения. Годятся любые идеи и проекты, способные повысить качество обучения студентов.

В конкурсе могут участвовать отдельные авторы и целые коллективы: организаторы конкурса будут благодарны всем, кто откликнется и выскажет свои предложения. Авторы идей, не имеющие возможности развить их в концепцию, приглашаются в рабочие группы Латвийской ассоциации молодых специалистов народного хозяйства.

Участие в конкурсе может быть открытым и анонимным. Каждая работа должна иметь девиз, который указывается на первом листе сверху — с правой стороны. Для участвующих анонимно координаты автора указывается на отдельном листе, который прилагается к работе в запечатанном конверте с девизом. Объем работы не ограничен. Срок — до 7 февраля 1990 года. Победителей ждут денежные премии.

Работы представлять в деканат экономического факультета по адресу: 226047, г. Рига, бульв. Аспазияс (Падомью), 5, 4 этаж, каб. 47. На конкурс.

Ждем ваших предложений!!!

Латвийская ассоциация молодых специалистов народного хозяйства, Латвийский университет.

Кафедра политической экономии объявляет традиционный конкурс студенческих научных работ: экономическая самостоятельность Латвии, проблемы социализма и капитализма, история экономической мысли, история народного хозяйства... В конкурсе могут принять участие все студенты ЛГУ. Условия:

— объем работы — 25—30 рукописных листов;

— оформление работы — по правилам курсовой с пометкой «Конкурсная работа»;

— срок представления работы на кафедру политической экономии — до 15 апреля 1990 года;

— к работе должен прилагаться отзыв-рекомендация руководителя.

Конкурсная работа засчитывается как курсовая по политической экономии без дополнительной защиты. Работы студентов неэкономических специальностей рассматриваются отдельно. Лучшие работы выдвигаются на следующие туры конкурса и премируются.

Кафедра политической экономии.

ZIRGA GADS

(1954., 1966., 1978., 1990.)

Darbs visiem. Padomājiet par sevi. Nodarbojieties ar politiku, sportu, apmeklējiet teātrus, saules, mitņus... Lai arī kas nenotiktu, diplomātija svinēs uzvaru. Gads labvēlīgs, lai iepazītos.

ZURKA — katastrofu gads no visiem viedokļiem. Ienesīgs parādos.

VERSIS — viņam viss nokārtosies. Viņam darbs nesīs augļus. Lai izmanto šo gadu!

TIGERIS — lai kaut ko darītu nepieciešams, lai viņš būtu aizņemts. Briesmas viņam nedraud.

KAĶIS — šis gads visumā viņam būs mierīgs. Tomēr viņš ir sabiedrības cilvēks.

POKIS — viņš izmantos gadījumu, lai izvirzītos.

CUSKA — uzmanīgi! Nepatīkšanas mīlestības lietās. Viņai ļoti vētrains gads. Viņai būs nepieciešams likt lietā visu savu gudrību, lai visu pārvarētu.

ZIRGS — atšķirībā no citiem, ZIRGAM tas ir slikts gads. Bet UGUNIGAJAM ZIRGAM var būt pat traģisks.

KAZA — labs gads. Viss viņu izklaidēs, apmierinās, viss viņai pietāvēs.

PERTIKIS — kaut arī nemīl izrādes, var atrast sev izdevīgu darbu.

GAILIS — viss kārtībā. Šie sarežģījumi viņu izklaidēs, kamēr

netraucē viņu mieru.

SUNS — uzbudinājums. Viņš gribētu izsisties uz augšu, bet ne visai tic panākumiem.

ČUKA — viņa organizē sevi. Nepatīkšanas jūtu sfērā turpinās. Nelabvēlīgs periods.

Vārdu sakot, būs jāar, jāvelk kā zirgiem. Jāstrādā. Kādam lemts piedalīties sacīkstēs. Kādam laimēt, kādam nelaimēt.

Lai mēs apsegtojam Pegazus, ne kara zirgus. Lai nevienam no mums nekļūst par pērkamajiem un pārdodamajiem zirgiem, arī cirka — ne.

Arī ikdienas ceļa zirgus dzirdīsim mīlestības un labestības avotus, dāvinātajiem zobos neskatīsimies un, ja zaudēsim, vainosim jātnieku nevis zirgu.

Tomēr labāk ticēt nevis horoskopiem, bet sev un visam labajam šai pasaulē!

ĀKSTA DZIESMIŅA

Es esu tur, kur mani dubļiem mētā,
Kaut zinu to, ka esmu vajadzīgs.
Vien svešu ļaužu priekam lētam,
Kas reizē jautrs un reizē nežēlīgs.

Turp ejot vienmēr noticu no jauna.
Ka drusku mīlestības spēšu gūt.
Bet aizeju, kā vienmēr — nesdams kaunu,
Un sirds vien dziļu vientulību jūt.

Pie sevis klusu izraudu es sāpes,
Jo ko gan citu man kāds dos.
Man piedērk tikai cerība. Un tāpēc
Arvien no jauna es tur atgriežos.

Novembri, mans skumjais draugs,
ak, kailo zaru mēnesi...
Kā gribas ierakties man
brūno lapu kaudzē
un izjust lēnas aiziešanas rāmo prieku,
un nojaust brīdi, kad tā
pārtop atdzimšanā
ar jauno sakņu caururbjošu spēku.
Novembri, es nīstu tavas tumšās dienas
un zemes mākonus, kas apskauj mani
un ietin biezā, mitrā elpā.
Mans ļaunais draugs, nav spēka
atstunt tevi,
kaut dienas noriet, nepaspējot iedegties,
vien miglā tītās ielu spuldzes
spoguļojas pelkēs.
Cik bezcerīgi kailie koki ļaujas
vēja saltiem skūpstiem,
bet loga puķes garlaikoti nožāvājas,
un apnicīgi aizsvīst pelsā rūta.
Tu esi mani, novembri,
mans skumjais, ļaunais draugs;
es neatceros vairs,
ka biju kādreiz maijs,
un neatceros vēl,
ka kādreiz būšu maijs.

Drīz sārtos ābeles un
maigās rotās tērpšis.
Bet pagaidām vēl gaidu pilnā jausmā.
Caur pumpuriem stīdz miglas
plīvurs sidrabots
Un gaisma, savāda kā dabess elpa,
klīst starp zariem.

Ja kādreiz ilgosies
pēc elpas manas —
Es būšu ābelē
pirms ziedēšanas.

SNIEG

Snieg.

Zem segas bezmiega rudenim miers.

Zeme attālinās zem kājām.

Par kupenu tiesu esam tuvāki debesīm.

Snieg.

Milu sniegu. Vien tad nē,

ja kāda sirds stāv piesnigusi.

ŠONAKT ATKAL

Šonakt atkal

kā pamests suns gaudos tramvajā.

Šonakt atkal

pagalmā čukstēsies koki.

Šonakt atkal

viens zvaigzne dziedēs vispožāk.

Šonakt atkal

tavam logam būs aizkari priekšā.

Pašā rītausmas stundā,

kad zāle no rasas bij valga,

kāds aizbrida lielajos zābakos

un viss viņam bija vienalga.

Zeltā uzlēca saule,

noglāstot stiebrus liektos,

bet nespēja tā vairs panākt,

lai zāle pret viņu tiektos.

Linda Kilevica,

Filoloģijas fakultātes

2. kursa studente

Pēc lietuc

rītausmā

nomira taurenis.

Viens lāse

krita no zara,

tā pēdējā pēc lietuc.

Rītausmā

nomira taurenis.

Pie manis atnāca sapnis

un stāstīja to,

kas nekad nenotiks.

Es neseucu to par meli,

jo sapnis neseuca

sevi par īstenību.

VĒSTURE

NOŠPĒLĒTAS TRĀĢĒDIJAS

ATGRIEŽAS UZ SKATUVES

JUBILEJAS IZRĀDĒS.

GADU MIJAS SLIEKSNĪ PĀRKĀPJOT

Noslēgumu sasniedzis kārtējais gads, kurš republikas un tautas dzīvē rindojams aiz vārda «atdzimšana». Ilgi, pārāk ilgi snauduļojām pasivitātes un pašapmāna gaisotnē. Tagad to kļiedējam, lai spētu saskatīt savu nākotni citādu — radošāku un drošāku, soļošanu un drošāku.

Ko paveicām 1989. gadā un vai paveiktais var mūs priecēt? Atgriežoties pie aizmirstās vēstures pēc piecdesmit gadu ilga pārtraukuma, atsākām savas Universitātes istās dzimšanas dienas svinēšanu, rotājoties ar atjaunoto emblēmu un dziedot aizmirsto himnu. Nolēmām turpmāk saukties īsi un skaidri — Latvijas Universitāte (Universitas Lat-

viensis). Centāmiēs atbrīvotības enerģiju veltīt tam, lai attīrītos no nevēlamām norādēm, pavēlēm, mācībām. Mēģinājam ieviest arī demokrātijas elementus. Atrodām, ka LU ceļi uz plašo pasauli neved tikai caur Maskavu. Vēlreiz pārliecinājamies, ka mūsu sakropļotās saimnieciskās dzīves atjaunotne praktiski nav iespējama, ja to vienotiem spēkiem neveiks visa Latvija, visa tās tauta. Un sapratām, ka daudz ko (piemēram, maksas izglītību) varam uzsākt pat tad, kad attiecīgi labojumi konstitūcijā vēl nav pat izdomāti.

Kopumā izdarīts, diemžēl. Ir krietni mazāk, nekā ieviests. Gan par neizdarīto, gan arī par izda-

rīto esam apveltījuši kā paši sevi, tā arī citus ar aizrādījumiem, neiecietīgām prasībām. Esam atklājuši lielu skaitu mūsu neveiksmes un neizdarības vainojamo, bet pamaz ķerušies pie vienīgā jaunās dzīves pamata — pašu darba. Tāpēc Jaunajā mūsu dzīves gadā gribu aicināt uz jaunu kopdarbību, dažas ievirzes dodot jau tagad.

Uzskatu, ka 1990. gadam jāklūst par pavērsiena gadu LU patstāvības atdzimšanā, pasaules standartiem atbilstoša statusa iegūšanā. Sim nolūkam nepieciešams fiksēt LU statūtus (varbūt tos saukt vecajā vārdā par savtversmi) tiesības pašiem izdot savā parauga diplomus, piešķirt zi-

nātniskos grādus un nosaukumus, ieviest jaunu darbinieku nomenklatūru, izstrādāt LU vārdā izsniedzamo diplomu un atestātu paraugus, sastādīt piešķiramo grādu un nosaukumu sarakstus.

Nepieciešams uzsākt pāreju uz tādu studiju režīmu, kas pieļautu studējamo priekšmetu brīvu izvēli neatkarīgi no fakultātes vai katedras, kura šos priekšmetus piedāvā.

Lai nodrošinātu šādas izvēles iespēju arī starpaugstskolu un starpvalstu mērogos, jāpāriet uz unificēto priekšmetu apguves uzskaiti. Jāievieš starptautiskajā praksē lietotos jēdzienus — (priekšmeta vietā) un studiju gads (kurša vietā), jālikvidē studentu pārskaitīšana no viena kurša otrā, fiksējot tikai iestāšanos

augstskolā un izstāšanos no tās, pieļaujot studiju pārtraukšanu jebkurā gadā, saņemot pārtraukšanas brīdi sasniegto izglītības līmeni apliecināšu dokumentu.

Ceru, ka vistuvākajā laikā Jūs man atbildēsiet, vai visas šīs idejas ir pieņemamas, un aktīvi man palīdzēsiet pieņemt ideju realizācijā!

Vēlu prieku un laimi personīgajā dzīvē un panākumus mūsu kopīgā mērķa — Latvijas un LU atjaunotnes sasniegšanā!

Rektors JURIS ZAĶIS

Mūsu laikraksta nākamais numurs iznāks 11. janvārī.

Redaktors AIVARS JANSONS

Iespiests Latvijas izdevniecību, poligrāfijas un grāmatu tirdzniecības ražošanas apvienības RA «Poligrāfists» 4. cehā, 226700, Rīgā, Akas ielā 5/7. Tirāža 1500 eks., augstspiede. Redakcijas adrese: pasta indekss 226098, Raiņa bulv. 19, 121. ist., 3. stāvā, tālr. 222944.

«Universitātes Avīze» («Университетская газета»), издание Латвийского ордена Трудового Красного Знамени государственного университета им. П. Стучки.